

قانون پولی و بانکی کشور

قانون پولی و بانکی کشور

مصوب ۱۳۵۱/۴/۱۸

با آخرین اصلاحات تا تاریخ ۱۳۹۴/۰۷/۰۷

قسمت اول- پول

ماده ۱-

- الف - واحد پول ایران ریال است. ریال برابر صد دینار است.
- ب - یک ریال برابر یکصد و هشت هزار و پنجاه و پنج ده میلیونیم 0.000000055 گرم طلای خالص.
- ج - تغییر برابری ریال نسبت به طلا به پیشنهاد بانک مرکزی ایران و موافقت وزیر امور اقتصادی و دارائی و تأیید هیأت وزیران و تصویب کمیسیونهای دارائی مجلس شورای اسلامی میسر خواهد بود.
- د - برابر پولهای خارجی نسبت به ریال و نرخ خرید و فروش ارز از طرف بانک مرکزی ایران با رعایت تعهدات کشور در مقابل صندوق بین المللی پول محاسبه و تعیین می شود.

ماده ۲-

- الف - پول رایج کشور به صورت اسکناس و سکه های فلزی قابل انتشار است.
- ب - فقط اسکناس و پولهای فلزی که در تاریخ تصویب این قانون در جریان بوده و یا طبق این قانون انتشار می یابد جریان قانونی و قوه ابراء دارد.
- ج - تعهد پرداخت هر گونه دین و یا بدهی فقط به پول رایج کشور انجام پذیر است مگر آن که با رعایت مقررات ارزی کشور ترتیب دیگری بین بدهکار و بستانکار داده شده باشد.
- د - مسکوکات طلا رواج قانونی ندارد.
- ه - مقررات مربوط به ورود و صدور طلا و نقره به پیشنهاد رییس کل بانک مرکزی ایران و موافقت وزیر امور اقتصادی و دارائی و تصویب هیأت وزیران تعیین می شود.
- و - مبلغ اسمی - شکل - جنس - رنگ - اندازه - نقشه و سایر مشخصات اسکناسها و سکه های فلزی رایج کشور به پیشنهاد رییس کل بانک مرکزی ایران و تصویب وزیر امور اقتصادی و دارائی با رعایت مقررات این قانون تعیین خواهد گردید.
- میزان سکه های فلزی به پیشنهاد رییس کل بانک مرکزی ایران و تصویب وزیر امور اقتصادی و دارائی تعیین خواهد شد.
- ز - اسکناس دارای امضاء وزیر امور اقتصادی و دارائی و رییس کل بانک مرکزی ایران خواهد بود.

قانون پولی و بانکی کشور

ماده ۳-

الف - امتیاز انتشار پول رایج کشور در انحصار دولت است و این امتیاز با رعایت مقررات این قانون منحصرأ به بانک مرکزی ایران واگذار می‌شود.

ب - میزان قوه ابراء سکه‌های فلزی رایج کشور و همچنین طرز جمع‌آوری و شرایط خروج اسکناسها و سکه‌ها از جریان به وسیله بانک مرکزی ایران با تأیید شورای پول و اعتبار پس از تصویب وزیر امور اقتصادی و دارائی تعیین و از طریق درج در روزنامه رسمی کشور و حداقل یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار پایتخت و پخش از شبکه رادیو و تلویزیون کشور به اطلاع عموم می‌رسد.

ماده ۴-

الف - تعهد بانک مرکزی ایران در مقابل اسکناسها با سکه‌های فلزی منتشر شده منحصر به پرداخت پول رایج کشور خواهد بود.

ب - بانک مرکزی ایران در قبال سرقت یا فقدان یا از بین رفتن اسکناسها و سکه‌های فلزی در دست اشخاص هیچگونه تعهد و مسئولیتی نخواهد داشت.

ج - بانک مرکزی ایران در مدتی که کمتر از ده سال نخواهد بود اسکناسها و سکه‌های فلزی را که طبق بند ب ماده ۳ این قانون از جریان خارج می‌شوند و رواج قانونی خود را از دست می‌دهند با پول رایج کشور معاوضه خواهد نمود و پس از انقضاء مدت مقرر تعهدی در قبال آنها نخواهد داشت و اسکناس‌ها و سکه‌های فلزی تعویض نشده به حساب خزانه منظور خواهد شد.

ماده ۵-

الف - بانک مرکزی ایران باید برابر صد درصد اسکناس‌های منتشر شده همواره دارایی‌هایی به شرح زیر به عنوان پشتوانه در اختیار داشته باشد.

۱ - طلا طبق ماده ۶.

۲ - ارز طبق ماده ۷.

۳ - اسناد و اوراق بهادار طبق مواد ۸ و ۹.

ب - مجموع دارایی‌های مندرج در ردیف‌های یک و دو بند الف این ماده نباید از ۲۵ درصد مجموع بدهی‌های بانک مرکزی ایران بابت اسکناسهای منتشر شده کمتر باشد.

تبصره - ارزش دارایی‌های موضوع این ماده در صورتی که قیمت خرید آنها پایین‌تر از قیمت اسمی باشد به قیمت خرید و در صورتی که قیمت خرید آنها زیاده‌تر از قیمت اسمی باشد به قیمت اسمی محسوب می‌شود.

ماده ۶ - داراییهای طلا موضوع ردیف (۱) بند الف ماده ۵ عبارتند از:

الف - شمش طلا، طلای مسکوک موجود در خزانه بانک، طلایی که در بانکهای خارجی و مؤسسات بین‌المللی سپرده شده باشد.

ب - طلای تحویلی به صندوق بین‌المللی پول و بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه و یا مؤسسات مشابه با وابسته به آنها بابت سهمیه یا سرمایه طبق قوانین مصوب.

قانون پولی و بانکی کشور

ماده ۷ - دارایی‌های ارزی موضوع ردیف (۲) بند الف ماده ۵ با رعایت تبصره این ماده عبارت است از:

- الف - اسکناسهای خارجی قابل تبدیل مورد قبول بانک مرکزی ایران.
- ب - مطالبات ارزی که به سر رسید آنها بیش از شش ماه نمانده باشد.
- ج - هر گونه پرداخت بابت سهمیه و یا سرمایه به صندوق بین المللی پول یا بانک بین المللی ترمیم و توسعه و یا مؤسسات مشابه یا وابسته به آنها طبق قوانین مربوط.
- د - اسناد صادر یا تضمین شده از طرف سازمانهای رسمی بین المللی و مؤسسات وابسته به آنها.
- ه - اسناد صادر یا تضمین شده از طرف دولتهای خارجی.
- و - مطالبات ارزی یا مطالبات ریالی قابل تبدیل به ارز از خارجه که بر اثر اجرای موافقتنامه‌های بین المللی پرداخت یا پایا پای حاصل شده باشد تا حدود پیش بینی شده در موافقتنامه‌های مزبور.
- ز - اسناد بازرگانی عهده اشخاص حقیقی یا حقوقی خارجی به ارز قابل تبدیل و دارای سه امضاء معتبر که یکی از آنها امضاء بانک واگذارکننده باشد و به سر رسید آنها بیش از شش ماه نمانده باشد.
- ح - اوراق و اسناد بهادار خارجی قابل تبدیل به ارزهای مورد قبول بانک مرکزی ایران.
- ط - موجودی حساب حق برداشت مخصوص در صندوق بین المللی پول طبق قوانین مربوط.

تبصره - ارزها و اسناد و مطالبات ارزی مذکور در این ماده باید از نوع ارزهای قابل تبدیل مورد قبول بانک مرکزی ایران باشند.

ماده ۸ - اسناد و اوراق بهادار دولتی موضوع ردیف (۳) بند الف ماده ۵ عبارت است از:

- الف - اسناد خزانه و اوراق قرضه دولتی یا تضمین شده از طرف وزارت اموراتصادی و دارائی مشروط بر این که اجازه انتشار یا تضمین آن قانوناً تحصیل شده باشد.
- ب - مطالبات بانک مرکزی ایران از وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و شهرداری ها و مؤسسات وابسته به دولت و یا وابسته به شهرداری ها که به طور بازرگانی اداره می‌شوند مشروط بر این که این مطالبات از طرف وزارت اموراتصادی و دارائی تضمین شده باشد.

تبصره - جواهرات ملی موضوع قانون ۲۵ آبان ۱۳۱۶ و وثیقه کلیه تعهدات ناشی از اجرای این ماده می‌باشند نگاهداری و حفاظت جواهرات ملی به عهده بانک مرکزی ایران است و استفاده از آنها فقط طبق مقررات این قانون و زیر نظر هیأت اندوخته اسکناس امکان پذیر است.

ماده ۹ - اسناد غیر دولتی موضوع ردیف ۳ بند الف ماده ۵ عبارتست از:

- الف - اسناد بازرگانی ریالی قابل پرداخت به حواله کرد دارای سه امضاء معتبر که یکی از آنها امضاء بانک واگذارکننده باشد با سر رسید حداکثر یک سال.
- ب - سایر مطالبات کوتاه مدت ریالی به وثیقه شمش یا مسکوک طلا یا دارایی‌های مندرج در ماده ۷ با سر رسید حداکثر یک سال.

قسمت دوم- بانک مرکزی ایران

فصل اول- کلیات

ماده ۱۰-

- الف - بانک مرکزی ایرانی مسئول تنظیم و اجرای سیاست پولی و اعتباری بر اساس سیاست کلی اقتصادی کشور می‌باشد.
- ب - هدف بانک مرکزی ایران حفظ ارزش پول و موازنه پرداختها و تسهیل مبادلات بازرگانی و کمک به رشد اقتصادی کشور است.
- ج - بانک مرکزی ایران دارای شخصیت حقوقی است و در مواردی که در این قانون پیش‌بینی نشده است تابع قوانین و مقررات مربوط به شرکتهای سهامی خواهد بود.
- د - بانک مرکزی ایران جز در مواردی که قانون صریحاً مقرر داشته باشد مشمول قوانین و مقررات عمومی مربوط به وزارتخانه‌ها و شرکت‌های دولتی و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و همچنین مشمول مقررات قسمت بانکداری این قانون نمی‌باشد.
- ه - سرمایه بانک مرکزی ایران پنج میلیارد ریال است که از محل سرمایه قبلی بانک و تفاوت ناشی از اجرای ماده یک این قانون و اندوخته‌های بانک تأمین شده و متعلق به دولت است که تماماً پرداخت شده است. سرمایه بانک به پیشنهاد مجمع عمومی و تصویب هیأت وزیران ممکن است افزایش یابد.
- و - مرکز اصلی بانک مرکزی ایران تهران است و در صورت اقتضای مصالح کشور می‌توان با تصویب هیأت وزیران به محل دیگری منتقل نمود.
- ز - بانک مرکزی ایران میتواند در هر محل لازم بداند شعبه تأسیس نماید و یا به هریک از بانکهای کشور نمایندگی بدهد. (اصلاحی مصوب ۱۳۵۸/۱۲/۱۸)
- ح - انحلال بانک مرکزی ایران فقط به موجب قانون امکان‌پذیر است.

فصل دوم-وظایف و اختیارات

ماده ۱۱ - بانک مرکزی ایران به عنوان تنظیم‌کننده نظام پولی و اعتباری کشور موظف به انجام وظایف زیر می‌باشد:

- الف - انتشار اسکناس و سکه‌های فلزی رایج کشور طبق مقررات این قانون.
- ب - نظارت بر بانکها و مؤسسات اعتباری طبق مقررات این قانون.
- ج - تنظیم مقررات مربوط به معاملات ارزی و تعهد یا تضمین پرداختهای ارزی با تصویب شورای پول و اعتبار و همچنین نظارت بر معاملات ارزی.
- د - نظارت بر معاملات طلا و تنظیم مقررات مربوط به این معاملات یا تصویب هیأت وزیران.
- ه - نظارت بر صدور و ورود ارز و پول رایج ایران و تنظیم مقررات مربوط به آن با تصویب شورای پول و اعتبار (اصلاحی مصوب ۱۳۵۸/۱۲/۱۸)

ماده ۱۲ - بانک مرکزی ایران به عنوان بانکدار دولت موظف به انجام وظایف زیر است:

قانون پولی و بانکی کشور

الف - نگاهداری حسابهای وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و شرکتهای دولتی و شهرداریها و همچنین مؤسساتی که بیش از نصف سرمایه آنها متعلق به وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و شرکتهای دولتی و یا شهرداریها می‌باشند و انجام کلیه عملیات بانکی آنها در داخل و خارج از کشور.

ب - فروش و بازپرداخت اصل و بهره انواع اوراق قرضه دولتی و اسناد خزانه به عنوان عامل دولت و واگذاری این عاملیت به افراد و یا مؤسسات دیگر.

ج - نگاهداری کلیه ذخائر ارزی و طلای کشور.

د - نگاهداری وجوه ریالی صندوق بین‌المللی پول و بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه و شرکت مالی بین‌المللی و مؤسسه بین‌المللی توسعه و مؤسسات مشابه یا وابسته به این مؤسسات.

ه - انعقاد موافقتنامه پرداخت در اجرای قراردادهای پولی و مالی و بازرگانی و ترانزیتی بین دولت و سایر کشورها.

تبصره ۱ - وزارتخانه‌ها و شهرداریها و شرکتهای دولتی و مؤسسات مذکور در بند الف این ماده مکلفند وجوهی را که در اختیار دارند منحصراً نزد بانک مرکزی ایران نگاهداری نمایند و کلیه عملیات بانکی خود را منحصراً توسط بانک مرکزی ایران انجام دهند و اطلاعاتی که بانک مرکزی ایران در انجام وظایف خود از آنها بخواهد در اختیار آن بگذارند.

تبصره ۲ - وزارتخانه‌ها و شرکتهای و مؤسساتی که به موجب قوانین خاص مجاز به انجام عملیات بانکی وسیله بانکهای دیگر می‌باشند مشمول مفاد بند الف و قسمت اول تبصره یک این ماده نخواهند بود.

قانون طرز استفاده از تبصره ۲ ماده ۱۲ قانون پولی و بانکی کشور (مصوب ۱۳۵۵/۱/۳۰)

ماده واحده - استفاده از تبصره ۲ ماده ۱۲ قانون پولی و بانکی کشور مصوب تیر ماه ۱۳۵۱ موکول به تأیید بانک مرکزی ایران و موافقت وزارت امور اقتصادی و دارایی است. مؤسسات و شرکتهای دولتی که شمول مقررات عمومی نسبت بآنها مستلزم ذکر نام است نیز مشمول حکم این قانون خواهند بود.

ماده ۱۳ - بانک مرکزی ایران دارای اختیارات زیر می‌باشد.

۱ - دادن وام و اعتبار به وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی با مجوز قانونی.

۲ - تضمین تعهدات دولت و وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی با مجوز قانونی.

۳ - دادن وام و اعتبار و تضمین وام و اعتبارات اعطایی به شرکتهای دولتی و شهرداریها و همچنین به مؤسسات وابسته به دولت و شهرداریها با تأمین کافی.

۴ - تنزیل مجدد براتها و اسناد بازرگانی کوتاه مدت بانکها و دادن اعتبار به بانکها با تأمین کافی.

۵ - خرید و فروش اسناد خزانه و اوراق قرضه دولتی و اوراق قرضه صادر شده از طرف دولت‌های خارجی یا مؤسسات مالی بین‌المللی معتبر.

۶ - خرید و فروش طلا و نقره.

قانون پولی و بانکی کشور

۷- افتتاح و نگهداری حساب جاری نزد بانکهای خارج و یا نگهداری حساب بانکهای داخل و خارج نزد خود و انجام کلیه عملیات مجاز بانکی دیگر و تحصیل اعتبارات در داخل و خارج به حساب خود و یا به حساب بانکهای داخل.

تبصره ۱- دادن وام و اعتبار و تضمین وام و اعتبارات اعطایی به وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی موکول به تضمین وزارت اموراتصادی و دارائی است.

تبصره ۲- آیین‌نامه‌های مربوط به اجرای این ماده به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید.

ماده ۱۴- بانک مرکزی ایران در حسن اجرای نظام پولی کشور می‌تواند به شرح زیر در امور پولی و بانکی دخالت و نظارت کند.

۱- تعیین نرخ رسمی تنزیل مجدد و بهره وامها که ممکن است بر حسب نوع وام و اوراق و اسناد نرخهای مختلف تعیین شود.

۲- تعیین نسبت دارایی‌های آنی بانک‌ها به کلیه دارایی‌ها یا به انواع بدهی‌های آنها بر حسب نوع فعالیت بانک‌ها یا سایر ضوابط به تشخیص بانک مرکزی ایران.

۳- تعیین نسبت و نرخ بهره سپرده قانونی بانک مرکزی ایران که ممکن است بر حسب ترکیب و نوع فعالیت بانکها نسبت‌های متفاوتی برای آن تعیین گردد ولی در هر حال این نسبت از ۱۰ درصد کمتر و از ۳۰ درصد بیشتر نخواهد بود.

۴- تعیین میزان حداقل و حداکثر بهره و کارمزد دریافتی و پرداختی بانک‌ها.

۵- تعیین نسبت مجموع سرمایه پرداخت شده و اندوخته بانکها به انواع داراییها.

۶- تعیین حداکثر نسبی تعهدات ناشی از افتتاح اعتبار اسنادی - ظهرنویسی یا ضمانت‌نامه‌های صادر از طرف بانک‌ها و نوع و میزان وثیقه این قبیل تعهدات.

۷- تعیین شرایط معاملات اقساطی که اعتبار آن از طرف بانک‌ها تأمین می‌شود.

۸- تعیین مقررات افتتاح حساب جاری و پس‌انداز و سایر حسابها.

۹- تعیین نوع و میزان جوایز و هر گونه امتیاز دیگری که برای جلب سپرده‌های جاری یا پس‌انداز از طرف بانک‌ها عرضه می‌گردد و تعیین ضوابط برای تبلیغات بانکها در این مورد.

۱۰- رسیدگی به عملیات و حساب‌ها و اسناد و مدارک بانک‌ها و اخذ هر گونه اطلاعات و آمار از بانکها با توجه به لزوم حفظ اسرار حرفه‌ای.

۱۱- محدود کردن بانک‌ها به انجام یک یا چند نوع از فعالیت‌های مربوط به طور موقت یا دائم.

۱۲- تعیین نحوه مصرف وجوه سپرده‌های پس‌انداز و سپرده‌های مشابه نزد بانک‌ها.

۱۳- تعیین حداکثر مجموع وام‌ها و اعتبارات بانکها به طور کلی یا در هر یک از رشته‌های مختلف.

۱۴- تعیین شرایط کلی اخذ وام بانک‌ها از اشخاص و صدور گواهی سپرده.

۱۵- تعیین مقررات مشروح در بندهای ۱ تا ۱۴ بالا برای مؤسسات اعتباری غیر بانکی.

تبصره - استفاده از اختیارات موضوع این ماده باید قبلاً به تصویب شورای پول و اعتبار برسد.

قانون پولی و بانکی کشور

ماده ۱۵ - رئیس کل بانک مرکزی ایران نماینده دولت در صندوق بین المللی پول است و ارتباط دولت با صندوق بین المللی پول از طریق بانک مرکزی ایران خواهد بود و انجام کلیه وظایف و اعمال اختیاراتی که به موجب قانون اجازه مشارکت دولت ایران در صندوق بین المللی پول به بانک ملی ایران واگذار شده است با بانک مرکزی ایران می باشد.

فصل سوم - ارکان

ماده ۱۶ - بانک مرکزی ایران دارای ارکان ذیل می باشد:

- ۱ - مجمع عمومی.
- ۲ - شورای پول و اعتبار.
- ۳ - هیأت عامل.
- ۴ - هیأت نظارت اندوخته اسکناس.
- ۵ - هیأت نظار.

بخش اول - مجمع عمومی

ماده ۱۷ -

- الف - مجمع عمومی بانک از وزیر امور اقتصادی و دارائی و یک وزیر دیگر به انتخاب هیأت وزیران به نمایندگی از طرف دولت تشکیل می شود. ریاست مجمع عمومی بانک با وزیر امور اقتصادی و دارائی است.
- ب - اعضاء سایر ارکان بانک در جلسات و مذاکرات مجمع عمومی بدون حق رأی شرکت می کنند.
- ج - وظایف مجمع عمومی به شرح زیر است:
- ۱ - رسیدگی و تصویب ترانزنامه بانک مرکزی ایران.
 - ۲ - رسیدگی و اتخاذ تصمیم نهایی نسبت به گزارشهای هیأت نظار.
 - ۳ - رسیدگی و اتخاذ تصمیم درباره پیشنهاد تقسیم سود ویژه.
 - ۴ - انتخاب اعضاء هیأت نظار به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارائی.
 - ۵ - سایر وظایفی که طبق مقررات این قانون به عهده مجمع عمومی گذارده شده است.
- د - جلسات مجمع عمومی بانک حداقل سالی یک مرتبه تا پایان تیر ماه و نیز در مواقع دیگر به نظر وزیر امور اقتصادی و دارائی یا به پیشنهاد رئیس کل بانک مرکزی ایران به دعوت وزیر امور اقتصادی و دارائی تشکیل خواهد شد.
- ه - برای مذاکره و اخذ تصمیم در جلسات مجمع عمومی حضور کلیه اعضای که حق رأی دارند و رئیس کل یا قائم مقام رئیس کل بانک مرکزی ایران ضروری خواهد بود.
- و - تصمیمات مجمع عمومی به اکثریت آراء دارندگان حق رأی اتخاذ خواهد شد.

بخش دوم - شورای پول و اعتبار

قانون پولی و بانکی کشور

ماده ۱۸-

الف - شورای پول و اعتبار به منظور مطالعه و اتخاذ تصمیم درباره سیاست کلی بانک مرکزی ایران و نظارت بر امور پولی و بانکی کشور عهده داروظایف زیر است:

- ۱ - رسیدگی و تصویب سازمان و بودجه و مقررات استخدامی و آئین نامه های داخلی بانک مرکزی ایران.
- ۲ - رسیدگی و اظهار نظر نسبت به ترازنامه بانک مرکزی ایران برای طرح در مجمع عمومی.
- ۳ - رسیدگی و تصویب آئین نامه های مذکور در این قانون.
- ۴ - اظهار نظر در مسائل بانکی و پولی و اعتباری کشور و همچنین اظهار نظر نسبت به لوایح مربوط بوام یا تضمین اعتبار و هر موضوع دیگری که از طرف دولت به شورا ارجاع میشود.
- ۵ - دادن نظر مشورتی و توصیه بدولت در مسائل بانکی و پولی و اعتباری کشور که بنظر شورا در وضع اقتصادی و بخصوص در سیاست اعتباری کشور مؤثر خواهد بود.

۶ - اظهار نظر درباره هر موضوعی که از طرف رئیس کل بانک مرکزی ایران در حدود این قانون بشورا عرضه میگردد.

ب - اعضای شورای پول و اعتبار عبارتند از: (اصلاحی مصوب ۱۳۵۸/۱۲/۱۸)

- ۱ - رئیس کل بانک مرکزی ایران
 - ۲ - دادستان کل کشور یا معاون او
 - ۳ - معاون وزارت امور اقتصادی و دارائی به معرفی وزیر مربوطه
 - ۴ - معاون سازمان برنامه و بودجه به معرفی وزیر مربوطه
 - ۵ - رئیس اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران
 - ۶ - دو نفر مطلع در امور مالی و پولی به تشخیص و انتخاب وزیر امور اقتصادی و دارائی
 - ۷ - یک از خبرگان بانکی به تشخیص و انتخاب ریاست کل بانک مرکزی ایران
 - ۸ - معاون وزارت کشاورزی و عمران روستائی بمعرفی وزیر مربوطه
 - ۹ - معاون وزارت بازرگانی
 - ۱۰ - معاون وزارت صنایع و معادن به معرفی وزیر مربوطه
- تبصره ۱-** ریاست شورا بر عهده رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران خواهد بود.

تبصره ۲- افراد مذکور در ردیف های ۶ و ۷ بند ب برای مدت دو سال عضویت شورا را دارا خواهند بود و انتخاب مجدد آنان

بلامانع است. (اصلاحی مصوب ۱۳۵۸/۱۲/۱۸)

تبصره ۳- در صورت استعفا، فوت یا احراز عدم صلاحیت یا عدم توانائی برای عضویت در شورا در مورد هر یک از افراد ردیف

های ۶ و ۷ بند ب شخص دیگری به ترتیب مقرر انتخاب خواهد شد. (اصلاحی مصوب ۱۳۵۸/۱۲/۱۸)

قانون پولی و بانکی کشور

- ج - شورا بر حسب دعوت رییس کل بانک یا تقاضای حداقل سه نفر از اعضاء تشکیل جلسه خواهد داد و مسائلی که رییس کل بانک یا اعضای متقاضی در نظر داشته باشند مطرح خواهد شد.
- د - جلسات شورا با حضور حداقل ۷ نفر از اعضاء رسمیت خواهد یافت و نظرات و توصیه ها و تصمیمات شورا با رأی موافق ۶ نفر از افراد حاضر در جلسه رسمی و معتبر است. (اصلاحی مصوب ۱۳۵۸/۱۲/۱۸)
- ه - شورا می تواند از اشخاص صلاحیت دار برای مشورت دعوت نماید.
- و - اعضای شورای و اشخاصی که جهت مشورت دعوت می شوند موظف به حفظ اطلاعات و اسرار شورا می باشند مگر در مواردی که قانوناً مکلف به اظهار اطلاع یا ادای شهادت باشند.
- ز - اعضای شورا برای حضور در جلسات شورا حق الزحمه ای دریافت خواهند کرد که به پیشنهاد رییس کل بانک و تصویب مجمع عمومی تعیین می گردد.
- ح - اعضای شورای پول و اعتبار قبل از شروع به کار باید در جلسه مجمع عمومی سوگند یاد کنند که در انجام وظایف شورای پول و اعتبار نهایت دقت و بی نظری را به کار برند و کلیه تصمیماتی را که می گیرند مقرون به صلاح کشور بوده و رعایت کامل حفظ اسرار بانک و شورا بشود.

بخش سوم - هیأت عامل

ماده ۱۹-

الف - هیأت عامل بانک مرکزی ایران مرکب از رییس کل - قائم مقام - دبیر کل بانک و سه نفر معاون با اختیارات و مسئولیتهای معین در این قانون خواهد بود.

ب-

۱ - رییس کل بانک مرکزی ایران به عنوان بالاترین مقام اجرایی و اداری عهده دار کلیه امور بانک به استثناء وظایفی است که به موجب این قانون به عهده ارکان دیگر بانک گذارده شده است.

۲ - رییس کل بانک مرکزی ایران مسوول حسن اداره امور بانک و موظف به اجرای این قانون و آیین نامه های مربوط به آن می باشد.

۳ - رییس کل بانک مرکزی ایران نماینده بانک در کلیه مراجع رسمی داخلی و خارجی با حق توکیل می باشد.

۴ - رییس کل بانک مرکزی ایران می تواند حق امضاء و قسمتی از اختیارات خود را به اعضای هیأت عامل و کارمندان بانک تفویض بنماید.

۵ - رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به پیشنهاد رئیس جمهور و بعد از تأیید مجمع عمومی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با حکم رئیس جمهور منصوب می گردد.

ج - قائم مقام بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به پیشنهاد رئیس کل بانک مرکزی و پس از تأیید مجمع عمومی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با حکم رئیس جمهور منصوب می شود.

قانون پولی و بانکی کشور

اختیارات قائم مقام رییس کل بانک مرکزی ایران از طرف رییس کل تعیین می شود و در صورت غیبت یا استعفا یا معذوریت یا فوت رییس کل بانک قائم مقام دارای کلیه اختیارات رییس کل می باشد.

د - دبیر کل بانک به پیشنهاد رییس کل بانک مرکزی ایران و تصویب مجمع عمومی منصوب می گردد و سرپرستی دبیرخانه شورای پول و اعتبار را نیز به عهده خواهد داشت. دبیر کل بانک صورت جلسات شورای پول و اعتبار را برای اطلاع وزیر امور اقتصادی و دارائی ارسال خواهد داشت.

ه - معاونان بانک از طرف رییس کل بانک مرکزی ایران منصوب و وظایف آنان به وسیله نامبرده تعیین می شود.

ماده ۲۰-

الف - حقوق و مزایای رییس کل و قائم مقام رییس کل بانک مرکزی ایران از طرف مجمع عمومی تعیین و از بودجه بانک پرداخت می شود.

ب - حقوق و مزایای دبیر کل و معاونان بانک به پیشنهاد رییس کل و تصویب مجمع عمومی تعیین و از بودجه بانک پرداخت می شود.

ج - رییس کل بانک - قائم مقام رییس کل - دبیر کل و معاونان بانک قبل از شروع به کار در مجمع عمومی سوگند یاد خواهند نمود که اسرار بانک را حفظ نمایند و وظایف قانونی خود را به نحو احسن انجام دهند.

د - اعضاء هیأت عامل در دوران تصدی خود مشمول قانون منع مداخله وزراء و نمایندگان مجلس شورای اسلامی و کارمندان در معاملات دولتی و کشوری خواهند بود و نباید صاحب سهم بانکها یا مؤسسات اعتباری خصوصی باشند.

ه - اعضاء هیأت عامل در دوران تصدی خود نمی توانند در دستگاه های دولتی یا خصوصی سمت موظفی دارا باشند.

و - قبول سمتهای غیر موظف فقط در مؤسسات خیریه و اجتماعی و تدریس در دانشگاه ها یا مؤسسات آموزش عالی در مورد رییس کل و قائم مقام رییس کل بانک مرکزی ایران با تصویب مجمع عمومی و در مورد سایر اعضای هیأت عامل با موافقت رییس کل بانک مرکزی ایران ممکن خواهد بود.

بخش چهارم - هیأت نظارت اندوخته اسکناس

ماده ۲۱-

الف - هیأت نظارت اندوخته اسکناس عهده دار نظارت بر حسن اجرای مفاد ماده ۵ این قانون از طریق تحویل و نگهداری اسکناس های چاپ شده و همچنین نگهداری حساب داراییهای موضوع ماده ۵ و صورت جواهرات ملی و تنظیم مقررات مربوط به نمایش و نظارت بر ورود و خروج آنها از خزانه بانک و بعلاوه نظارت در معدوم کردن اسکناسهایی که باید از جریان خارج شود می باشد.

ب - هیئت نظارت اندوخته اسکناس از افراد زیر تشکیل میشود: (اصلاحی مصوب ۱۳۵۸/۱۲/۱۸)

۱ - دو نماینده مجلس شورای ملی به انتخاب مجلس مزبور

۲ - رییس کل بانک مرکزی ایران یا معاون او

قانون پولی و بانکی کشور

۳- دادستان کل کشور یا معاون او

۴- خزانه دار کل کشور

۵- رئیس کل دیوان محاسبات

۶- رئیس هیئت نظار

تبصره ۱- مدت مأموریت نمایندگان مجلس شورای ملی با مجلس مزبور خواهد بود و در هر حال تا انتخاب جانشین، باین سمت باقی خواهند ماند.

تبصره ۲- دو نفر به نمایندگی شورای انقلاب به جای افراد مذکور در قسمتهای ۱ و ۲ بند (ب) مزبور برای اجرای وظایف مقرر در بند (الف) این ماده تعیین و معرفی می شوند. (اصلاحی مصوب ۲۹/۱۱/۱۳۵۷)

ج- آیین نامه مربوط به نحوه اجرای وظائف محول به هیأت نظارت اندوخته اسکناس به وسیله هیأت تصویب و به موقع اجرا گذارده می شود.

د- اعضای هیأت نظارت اندوخته اسکناس برای حضور در جلسات هیأت حق الزحمه ای دریافت خواهند کرد که به پیشنهاد رئیس کل بانک و تصویب مجمع عمومی تعیین می گردد.

بخش پنجم - هیأت نظار

ماده ۲۲-

الف - هیأت نظار مسئول رسیدگی به حسابها و تعهدات بانک مرکزی ایران است که نسبت به صحت این حسابها و تعهدات اظهار نظر می کند.

ب - وظائف هیأت نظار به شرح زیر است:

۱ - رسیدگی به ترازنامه پایان سال بانک مرکزی ایران و تهیه گزارش برای مجمع عمومی سالانه.

۲ - رسیدگی به صورت ریز دارایی ها و بدهی ها و خلاصه حسابهای بانک و گواهی آنها برای انتشار.

۳ - رسیدگی به عملیات بانک از لحاظ انطباق آنها با موازین قانونی.

ج - هیأت نظار مرکب از یک نفر رئیس و چهار نفر عضو از میان حسابرسان خبره یا افراد مطلع در امور حسابداری یا بانکی با داشتن حداقل ده سال سابقه کار است که به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارائی و تصویب مجمع عمومی برای مدت دو سال انتخاب می شوند و انتخاب مجدد آنان بلامانع است.

د - رئیس هیأت نظار به عنوان رابط موظف است گزارش های لازم از فعالیتهای بانک و تصمیمات جاری بانک را به وزیر امور اقتصادی و دارائی تسلیم نماید.

قانون پولی و بانکی کشور

تبصره - هیأت نظار در ایفاء وظایف فوق می تواند کلیه اسناد حسابها و داراییهای بانک را مورد رسیدگی قرار دهد و به کلیه مقررات و تصمیمات و نوشته های بانک که لازم می داند دسترسی داشته باشد و بدون مداخله در امور جاری بانک در حدود وظائف خود نظراتی به رییس کل بانک مرکزی ایران بدهد.

ماده ۲۳-

الف - حقوق و مزایای هیأت نظار از طرف وزیر امور اقتصادی و دارائی تعیین و از بودجه وزارت امور اقتصادی و دارائی قابل پرداخت است.

ب - اعضای هیأت نظار قبل از شروع به کار در مجمع عمومی سوگند یاد خواهند نمود که اسرار بانک را حفظ نمایند و وظایف قانونی خود را به نحو احسن انجام دهند.

ج - اعضای هیأت نظار مشمول قانون منع مداخله وزراء و نمایندگان مجلسین و کارمندان در معاملات دولتی و کشوری خواهند بود.

د - اعضای هیأت نظار در دوران تصدی خود نمی تواند در دستگاه های دولتی یا خصوصی سمت موظف دارا باشند.

ه - قبول سمت های غیر موظف فقط در مؤسسات خیریه و اجتماعی و تدریس در دانشگاه ها یا مؤسسات آموزش عالی با تصویب مجمع عمومی بلامانع است.

و - آیین نامه داخلی هیأت نظار به وسیله خود هیأت تنظیم و با تصویب وزیر امور اقتصادی و دارائی اجرا خواهد شد.

فصل چهارم - مقررات عمومی

ماده ۲۴-

الف - سال مالی بانک از اول فروردین هر سال شروع و در آخر اسفند همان سال خاتمه می یابد.

ب - ترازنامه و حساب سود و زیان بانک بایستی حداقل یک ماه قبل از تشکیل جلسه سالانه مجمع عمومی به هیأت نظار تسلیم گردد.

ج - بانک مرکزی ایران حداقل ماهی یک بار خلاصه ای از وضع حسابهای خود را انتشار خواهد داد.

ماده ۲۵-

الف - سود ویژه بانک در هر سال به شرح زیر تقسیم خواهد شد:

۱ - پرداخت مالیات بر درآمد به حساب درآمد عمومی دولت بر اساس مقررات مربوط به شرکتهای دولتی.

۲ - ده درصد برای اندوخته قانونی تا وقتی که اندوخته مزبور معادل سرمایه بانک بشود.

۳ - مبلغی به پیشنهاد رییس کل بانک و تصویب مجمع عمومی برای اندوخته احتیاطی.

۴ - مبلغی به پیشنهاد رییس کل بانک و تصویب مجمع عمومی برای انتقال به حساب سال بعد.

ب - باقیمانده سود ویژه پس از تقسیمات مقرر در بند الف متعلق به دولت خواهد بود.

قانون پولی و بانکی کشور

ماده ۲۶-

الف - دولت موظف است در مقابل زیانهای احتمالی حاصل از تغییر برابریهای قانونی نسبت به طلا و پولهای خارجی و اتفاقات ناشی از قوه قهریه اسناد خزانه بی نام با سررسید معین صادر و به بانک مرکزی ایران تسلیم نماید.

ج - سود و زیان ناشی از اجرای موافقتنامه‌های پرداخت موضوع بند ۵ ماده ۱۲ این قانون به حساب دولت منظور خواهد شد.

ماده ۲۷-

الف - کلیه اسناد تعهد آور صادر از بانک مرکزی به استثنای اسناد مربوط به امور داخلی بانک دارای دو امضای مجاز خواهد بود.

ب - مدت و طرز نگهداری اسناد و اوراق بازرگانی و دفاتر بانک مرکزی ایران به صورت عین و همچنین طرز تبدیل آنها به عکس یا فیلم یا نظائر آن به موجب آیین نامه ای خواهد بود که به تصویب شورای پول و اعتبار تعیین خواهد شد و این قبیل عکسها و فیلمها و نظائر آن در دادگاهها پس از گذشتن مدتهای مقرر در آیین نامه حکم اصول اسناد را خواهند داشت.

ماده ۲۸ - اسکناسهای بانک مرکزی ایران و همچنین طلا و نقره و مطلسهای مسکوک فلزی متعلق به بانک مرکزی ایران از حقوق و عوارض گمرکی و سود بازرگانی و هر گونه مالیات و عوارض دیگر معاف است.

ماده ۲۹ - بانک مرکزی ایران در هر مورد که مصلحت اقتصادی و ارزی کشور ایجاب کند می‌تواند با تصویب هیأت وزیران صادرکنندگان یک یا چند نوع کالا را از سپردن پیمان ارزی معاف نماید.

قسمت سوم - بانکداری

فصل اول - شرایط تأسیس بانک

ماده ۳۰-

الف - تأسیس بانک و اشتغال به عملیات بانکی و استفاده از نام بانک در عنوان مؤسسات اعتباری فقط طبق مقررات این قانون ممکن است.

ب - تشخیص عملیات بانکی با شورای پول و اعتبار می‌باشد.

ج - تأسیس بانک در ایران موقوف به تصویب اساسنامه آن به وسیله شورای پول و اعتبار و صدور اجازه از طرف بانک مرکزی ایران است.

د - مراجع ثبت شرکتها نمی‌توانند تقاضای تأسیس بانکی را در ایران به ثبت برسانند مگر آن که اجازه‌نامه بانک مرکزی ایران و رونوشت گواهی شده اساسنامه مربوط که به تصویب شورای پول و اعتبار رسیده است ضمیمه تقاضای ثبت باشد.

ه - هر گونه تغییر در اساسنامه بانکها بایستی به تصویب شورای پول و اعتبار برسد.

و - ایجاد یا تعطیل شعبه یا بجه یا نمایندگی بانکها در داخل یا خارج کشور طبق آیین نامه ای خواهد بود که به تصویب شورای پول و اعتبار می‌رسد.

قانون پولی و بانکی کشور

تبصره - بانکهایی که قبل از تصویب این قانون تأسیس شده‌اند و اساسنامه آنها با مقررات این قانون مغایرت دارد مکلفند اساسنامه خود را حداکثر ظرف یک سال از تاریخ تصویب این قانون با مقررات این قانون تطبیق دهند و آن را به تصویب شورای پول و اعتبار برسانند.

ماده ۳۱-

الف - تشکیل بانک فقط به صورت شرکت سهامی عام با سهام با نام ممکن خواهد بود.
ب - مدیر عامل و رئیس هیأت مدیره و اکثریت اعضای هیأت عامل و اکثریت اعضای هیأت مدیره بانکهای ایرانی باید از اتباع ایران باشند.

ج - هر بانکی که بیش از چهل درصد سرمایه آن متعلق به اشخاص حقیقی اتباع خارج یا اشخاص حقوقی خارجی باشد از نظر این قانون بانک خارجی محسوب می‌شود و باید تحت عنوان بانک خارجی به ثبت برسد. از نظر این ماده هر شخص حقوقی که هفتاد و پنج درصد سرمایه آن متعلق باشخاص حقیقی یا حقوقی اتباع ایران نباشد خارجی تلقی میشود. (اصلاحی مصوب ۱۳۵۴/۴/۲۵)

د - بانکهای ایرانی نمی‌توانند بیش از ۴۰ درصد سهام خود را به اتباع خارجی یا اشخاص حقوقی که هفتاد و پنج درصد سرمایه آن متعلق به اتباع ایران نیست منتقل نمایند. انتقال سهام بانکهای ایرانی به دولتهای خارجی مطلقاً ممنوع است و مالکیت بیش از چهل درصد از سهام هیچ بانک ایرانی نمیتواند به اشخاص حقیقی یا حقوقی خارجی تعلق پیدا کند مگر بموجب قانون. (اصلاحی مصوب ۱۳۵۴/۴/۲۵)

ه - از تاریخ تصویب این قانون تأسیس بانکهای خارجی و مؤسسات اعتباری غیر بانکی خارجی که به عملیات متعارف بانکی اشتغال می‌ورزند فقط با تصویب مجلس شورای اسلامی خواهد بود. مؤسسات اعتباری غیر بانکی مؤسساتی هستند که در عنوان خود از نام بانک استفاده نمی‌کنند ولی به تشخیص بانک مرکزی ایران واسطه بین عرضه کنندگان و متقاضیان وجوه و اعتبار می‌باشند و عملیات آنها در حجم و نحوه توزیع اعتبارات مؤثر است.

ماده ۳۲-

الف - سرمایه بانکها فقط به صورت پول رایج کشور قابل پرداخت است.
ب - حداقل سرمایه بانکهای ایرانی دویست میلیون ریال است که باید تماماً تعهد شده و اقلاً پنجاه درصد آن پرداخت و قبل از تسلیم تقاضای تأسیس نزد بانک مرکزی ایران سپرده شده باشد.
حداقل سرمایه بانکهای خارجی دویست میلیون ریال است که باید تماماً قبل از تسلیم تقاضای تأسیس در بانک مرکزی ایران سپرده شده باشد.

ج - بانک مرکزی ایران با تصویب شورای پول و اعتبار می‌تواند مهلت پرداخت سرمایه تعهد شده بانکهای ایرانی را تعیین و برای اجراء به بانکها ابلاغ نماید.

قانون پولی و بانکی کشور

د - بانک مرکزی ایران می‌تواند با تصویب هیأت وزیران حداقل سرمایه مذکور در بند ب را در مورد کلیه بانکها یا در مورد بانکهایی که فعالیت آنها در رشته‌های مخصوصی است افزایش دهد.

فصل دوم - شرایط و نحوه فعالیت بانکها

ماده ۳۳ -

الف - میزان و نحوه ایجاد اندوخته قانونی بانکها و طرز استفاده از آن طبق آیین‌نامه‌ای که به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید تعیین خواهد شد. اندوخته قانونی از ۱۵٪ سود ویژه سالانه کمتر و از ۲۰٪ بیشتر نخواهد بود. اندوخته قانونی پس از آن که به میزان سرمایه رسید اختیاری است.

ب - در صورتی که سرمایه بانکی بر اثر زیان از حداقل مقرر در این قانون کمتر شود باید بر اساس آیین‌نامه‌ای که در این مورد به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید سرمایه خود را تکمیل نماید.

ج - نحوه و اصول حسابداری و دفترداری بانکها به نحوی که ترازنامه مربوط نشان دهنده کلیه داراییها و بدهیهای بانک باشد به وسیله شورای پول و اعتبار تعیین خواهد شد و بانکها مکلف به اجرای آن خواهند بود.

د - میزان استهلاک داراییهای منقول و غیرمنقول قابل استهلاک و هزینه‌های تأسیس و توسعه و همچنین میزان اندوخته‌های احتیاطی بانکها از طرف شورای پول و اعتبار تعیین خواهد شد و بانکها موظف به اجرای آن خواهند بود.

ه - بانکها مکلفند ترازنامه و حساب سود و زیان خود را به گواهی حسابداران رسمی برسانند.

و - مدت و طرز نگاهداری اوراق بازگانی و اسناد و دفاتر بانکها به صورت عین و همچنین طرز تبدیل آنها به عکس یا فیلم یا نظایر آن به موجب آیین‌نامه‌ای که به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید تعیین خواهد شد و این قبیل عکسها و فیلمها و نظایر آن در دادگاهها پس از گذشتن مدتهای مقرر در آیین‌نامه حکم اصول اسناد را خواهند داشت.

ماده ۳۴ - انجام عملیات زیر برای بانکها ممنوع است:

۱ - خرید و فروش کالا به منظور تجارت.

۲ - معاملات غیر منقول جز برای بانکهایی که هدف آنها انجام معاملات غیرمنقول است.

۳ - خرید سهام و مشارکت در سرمایه یک یا چند شرکت و یا خرید اوراق بهادار داخلی یا خارجی به حساب خود به میزانی بیش از آنچه بانک مرکزی ایران به موجب دستورها یا آیین‌نامه‌های خاص تعیین خواهد کرد.

۴ - اعطای اعتبار به اعضای ارکان خود و مؤسساتی که اعضای مزبور در آن ذینفع‌اند و سایر اشخاص حقیقی یا حقوقی بیش از آنچه بانک مرکزی ایران به موجب دستورها یا آیین‌نامه‌های خاص تعیین خواهد کرد.

۵ - اعطای اعتبار به اعضای ارکان یا رؤسای ادارات و بازرسان بانک مرکزی ایران مگر با رعایت آیین‌نامه‌ای که در این مورد به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید.

۶ - انتشار اوراق دیداری در وجه حامل.

قانون پولی و بانکی کشور

تبصره - تملک غیر منقول برای استیفاء مطالبات یا برای تأمین محل کار یا مسکن کارکنان بانک و معاملات نسبت به آن طبق شرائطی که بانک مرکزی ایران تعیین خواهد نمود مشمول ممنوعیت موضوع بند ۲ این ماده نخواهد بود.

ماده ۳۵-

الف - محکومین به سرقت، ارتشاء، اختلاس، خیانت در امانت، کلاهبرداری، جعل و تزویر، صدور چک بی محل و ورشکستگی به تقصیر یا تقلب اعم از این که حکم از دادگاه‌های داخلی یا خارج کشور صادر شده یا محکوم مجرم اصلی یا شریک یا معاون جرم بوده باشد از تصدی اداره امور بانکها به هر عنوان ممنوع می باشند.

ب - مدیران و رؤسای هیچ بانکی نمی توانند بدون اجازه بانک مرکزی ایران در بانک دیگری سهم یا سمتی داشته باشند.

ج - هر بانک در مقابل خساراتی که در اثر عملیات آن متوجه مشتریان می شود مسئول و متعهد جبران خواهد بود. مدیر عامل، رئیس هیأت مدیره، اعضاء هیأت عامل و اعضاء هیأت مدیره هر بانک نیز در مقابل صاحبان سهام و مشتریان مسئول خساراتی می باشند که به علت تخلف هر یک از آنها از مقررات و قوانین و آیین نامه‌های مربوط به این قانون یا اساسنامه آن بانک به صاحبان سهام یا مشتریان وارد می شود.

تبصره - مرجع صالح برای تشخیص و تطبیق احکام صادره از دادگاه‌های خارجی در مورد بند الف این ماده وزارت دادگستری است.

ماده ۳۶ - طرز تهیه و تنظیم ترازنامه و حساب سود و زیان بانکها و مؤسسات اعتباری از طرف بانک مرکزی ایران تعیین خواهد شد.

ماده ۳۷ - بانکها مکلفند مقررات این قانون و آیین نامه‌های متکی بر آن و دستورهای بانک مرکزی ایران را که به موجب این قانون یا آیین نامه‌های متکی بر آن صادر می شود و همچنین مقررات اساسنامه مصوب خود را رعایت کنند.

ماده ۳۸-

الف - کلیه بانکهایی که در ایران کار می کنند عضو کانون بانکها شناخته می شوند.

ب - کانون بانکها دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی بوده و به موجب اساسنامه‌ای که به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید اداره خواهد شد.

فصل سوم- ترتیب انحلال و ورشکستگی بانکها

ماده ۳۹ - در موارد زیر ممکن است بنا به پیشنهاد رئیس کل بانک مرکزی ایران و تأیید شورای پول و اعتبار و تصویب هیأتی مرکب از نخست وزیر و وزیر امور اقتصادی و دارایی و وزیر دادگستری اداره امور بانک به عهده بانک مرکزی ایران واگذار شود یا ترتیب دیگری برای اداره بانک داده شود یا اجازه تأسیس بانک لغو شود.

الف - در صورتی که مقامات صلاحیتدار بانک تقاضا نمایند.

قانون پولی و بانکی کشور

- ب - در صورتی که بانک در مدت یک سال از تاریخ ابلاغ اجازه تأسیس عملیات خود را شروع نکند.
- ج - در صورتی که بانکی بدون عذر موجه فعالیت خود را برای مدتی متجاوز از یک هفته قطع کند.
- د - در صورتی که بانکی برخلاف این قانون و آیین‌نامه‌های متکی بر آن و دستورات بانک مرکزی ایران که به موجب این قانون یا آیین‌نامه‌های متکی بر آن صادر می‌شود و یا برخلاف اساسنامه مصوب خود عمل نماید.
- ه - در صورتی که قدرت پرداخت بانکی به خطر افتد یا سلب شود.

تبصره - بانکی که اجازه تأسیس آن لغو می‌شود از تاریخ الغاء اجازه تأسیس طبق دستور بانک مرکزی ایران عمل خواهد کرد.

ماده ۴۰ - طرز اداره بانک در موارد مذکور در ماده ۳۹ و نحوه الغاء اجازه تأسیس به موجب آیین‌نامه‌ای می‌باشد که به تصویب کمیسیون‌های دارایی مجلسین خواهد رسید.

ماده ۴۱ -

- الف - در صورتی که توقف یا ورشکستگی بانکی اعلام شود دادگاه قبل از هر گونه اتخاذ تصمیم نظر بانک مرکزی ایران را جلب خواهد کرد. بانک مرکزی ایران از تاریخ وصول استعلام دادگاه باید ظرف یک ماه نظر خود را کتباً به دادگاه اعلام دارد. دادگاه با توجه به نظر بانک مرکزی ایران و دلایل موجود در پرونده تصمیم مقتضی اتخاذ خواهد کرد.
- ب - تصفیه امور بانک ورشکسته با اداره تصفیه امور ورشکستگی می‌باشد.
- ج - در تمام موارد انحلال و ورشکستگی بانکها تصفیه امور آنها با نظارت نماینده بانک مرکزی ایران انجام خواهد گرفت.
- د - استرداد سپرده‌های پس انداز یا سپرده‌های مشابه تا میزان پنجاه هزار ریال در درجه اول و سپرده‌های حساب جاری و سپرده‌های ثابت تا همان مبلغ در درجه دوم بر کلیه تعهدات دیگر بانکهای منحل شده یا ورشکسته و سایر حقوق ممتازه مقدم است.
- ه - با انحلال یا ورشکستگی یک بانک نام آن از دفاتر اداره ثبت حذف خواهد شد.

تبصره - مواد ۳۹، ۴۰ و ۴۱ (به استثنای بند «د» ماده اخیر) قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۳۵۱/۴/۱۸ شامل تمامی موسسات اعتباری غیر بانکی که با تشخیص بانک مرکزی به عملیات بانکی مبادرت می‌روند به استثنای صندوق‌های توسعه ای و حمایتی دولتی مانند صندوق حمایت از توسعه بخش کشاورزی در محدوده اساسنامه خود نیز می‌گردند. (الحاقی ۱۳۹۴/۷/۷)

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی منتشر شده در روزنامه رسمی مورخ ۳ دی ۱۳۹۴:

حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر حسن روحانی

ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

پیرو نامه شماره ۵۳۸۱۸/۵۶۱ مورخ ۱۳۹۴/۷/۲۸ در مورد ابلاغ قانون الحاق یک تبصره به ماده (۴۱) قانون پولی و بانکی کشور اصلاحیه زیر در اجرای اصل یکصد و بیست و سوم (۱۲۳) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ابلاغ می‌شود.

قانون پولی و بانکی کشور

در سطر آخر تبصره ماده (۴۱) موضوع ماده واحده قانون مذکور کلمه «توسعه» جایگزین کلمه «تولید» می‌شود.
رئیس مجلس شورای اسلامی - علی لاریجانی

فصل چهارم - مقررات کیفری و انتظامی

ماده ۴۲-

الف - خرید و فروش ارز و هر گونه عملیات بانکی که موجب انتقال ارز یا تعهد ارزی گردد یا ورود یا خروج ارز یا پول رایج کشور بدون رعایت مقرراتی که بانک مرکزی ایران به موجب ماده ۱۱ این قانون مقرر می‌دارد ممنوع است. متخلفین به جزای نقدی تا معادل ۵۰٪ مبلغ موضوع تخلف محکوم خواهند شد.

ب - تأسیس بانک و اشتغال به بانکداری بدون رعایت مقررات این قانون و استفاده از نام بانک در عنوان مؤسسات اعتباری ممنوع است. مرتکب به حبس تأدیبی تا شش ماه محکوم خواهد شد و در صورت اقتضاء دادستان می‌تواند به درخواست بانک مرکزی ایران موقتاً دستور تعطیل مؤسسه را تاتعین تکلیف نهایی آن از طرف دادگاه بدهد.

تبصره - تعقیب کیفری در موارد فوق منوط به شکایت بانک مرکزی ایران است.

ماده ۴۳ - بانکها و مؤسسات اعتباری که نسبتهای مقرر در بندهای ۲ و ۳ و ۵ و ۶ ماده ۱۴ را رعایت نکنند به تشخیص شورای پول و اعتبار مکلف به پرداخت مبلغی معادل ۱۲٪ در سال نسبت به مبلغ مورد تخلف خواهند بود.

ماده ۴۴ - تخلف از سایر مقررات این قانون و آئین‌نامه‌های آن و دستورات بانک مرکزی ایران که بموجب این قانون یا آئین‌نامه‌های آن صادر میشود موجب مجازاتهای انتظامی زیر خواهد بود:

۱ - تذکر کتبی به مدیران یا متصدیان متخلف.

۲ - پرداخت مبلغی روزانه تا حداکثر دویست میلیون ریال برای ایام تخلف.

۳ - ممنوع ساختن بانک یا مؤسسه اعتباری غیر بانکی از انجام بعضی امور بانکی بطور موقت یا دائم.

مرجع رسیدگی به تخلفات موضوع این ماده و صدور حکم به مجازاتهای انتظامی هیئت انتظامی بانکها خواهد بود که مرکب از نماینده دادستان کل و یک نفر از اعضای شورای پول و اعتبار بانتخاب شورا و یک نفر از اعضای شورایعالی بانکها بانتخاب شورای عالی بانکها، دبیر کل بانک سمت دادستان هیئت را خواهد داشت. (اصلاحی مصوب ۱۳۵۸/۱۲/۱۸)

احکام هیئت انتظامی ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ قابل تجدید نظر در شورای پول و اعتبار خواهد بود و رأی شورا قطعی است.

تبصره ۱ - وجوه موضوع ماده ۴۳ و بند ۲ این ماده وسیله بانک مرکزی ایران از بانک یا مؤسسه مربوط وصول و به حساب درآمد عمومی منظور خواهد شد.

قانون پولی و بانکی کشور

تبصره ۲ - ترتیب رسیدگی و تشخیص تخلفات و تعیین هر یک از مجازاتهای انتظامی برای تخلفات و ترتیب درخواست تجدید نظر و طرز رسیدگی مجدد و اجرای تصمیمات هیأت رسیدگی و شورای پول و اعتبار مطابق آیین نامه ای خواهد بود که به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید.

ماده ۴۵ - کلیه قوانین و مقررات دیگر در مواردی که با این قانون مغایرت دارد از تاریخ اجرای این قانون ملغی است و تا زمانی که آیین نامه های این قانون به تصویب نرسیده است آیین نامه های سابق مشروط بر این که با مفاد این قانون به تشخیص شورای پول و اعتبار معارض نباشد قابل اجرا خواهد بود.

قانون فوق مشتمل بر چهل و پنج ماده و بیست تبصره پس از تصویب مجلس سنا در جلسه روز چهارشنبه ۱۳۵۱/۴/۷، در جلسه روز یکشنبه هیجدهم تیر ماه یک هزار و سیصد و پنجاه و یک شمسی به تصویب مجلس شورای ملی رسید.

[← برای عضویت در کانال تلگرام اعتبار اینجا کلیک کنید →](#)
[← برای عضویت در خبررسان تلگرام اعتبار اینجا کلیک کنید →](#)
[← برای عضویت و پیگیری صفحه اینستاگرام اعتبار اینجا کلیک کنید →](#)
[← برای دریافت تازه ترین مطالب، در خبرنامه ایمیلی اعتبار عضو شوید →](#)